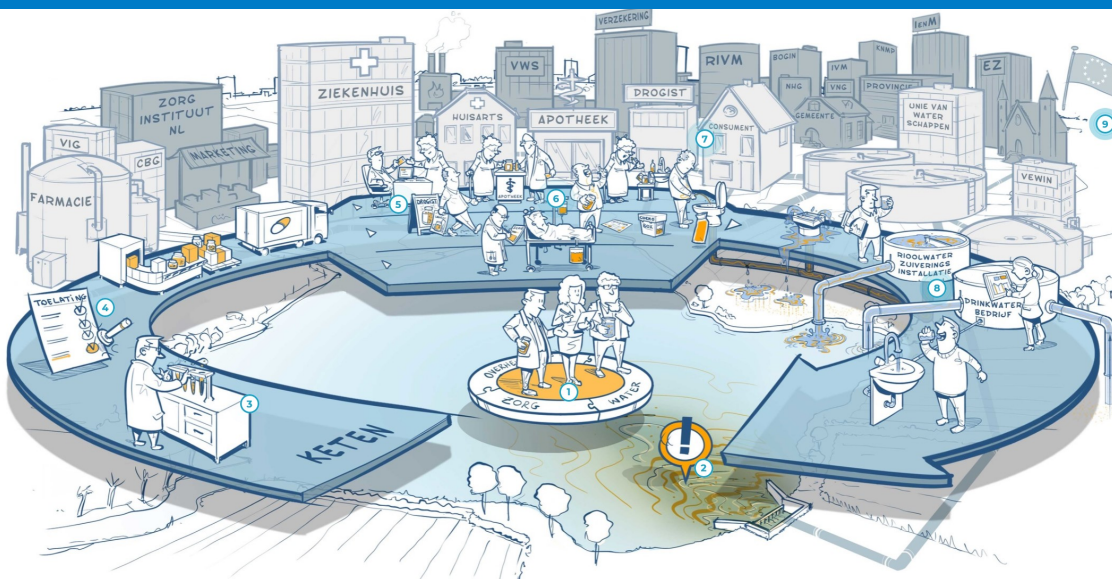

- ✓ Website Ketenaanpak Medicijnresten uit Water
- ✓ Stand van zaken diergeneesmiddelen
- ✓ Noord-Nederlandse Proeftuin
- ✓ Versnellingsprogramma Medicijnresten uit RWZI-afvalwater
- ✓ Green deal duurzame zorg en aanpak röntgencontrastmiddelen

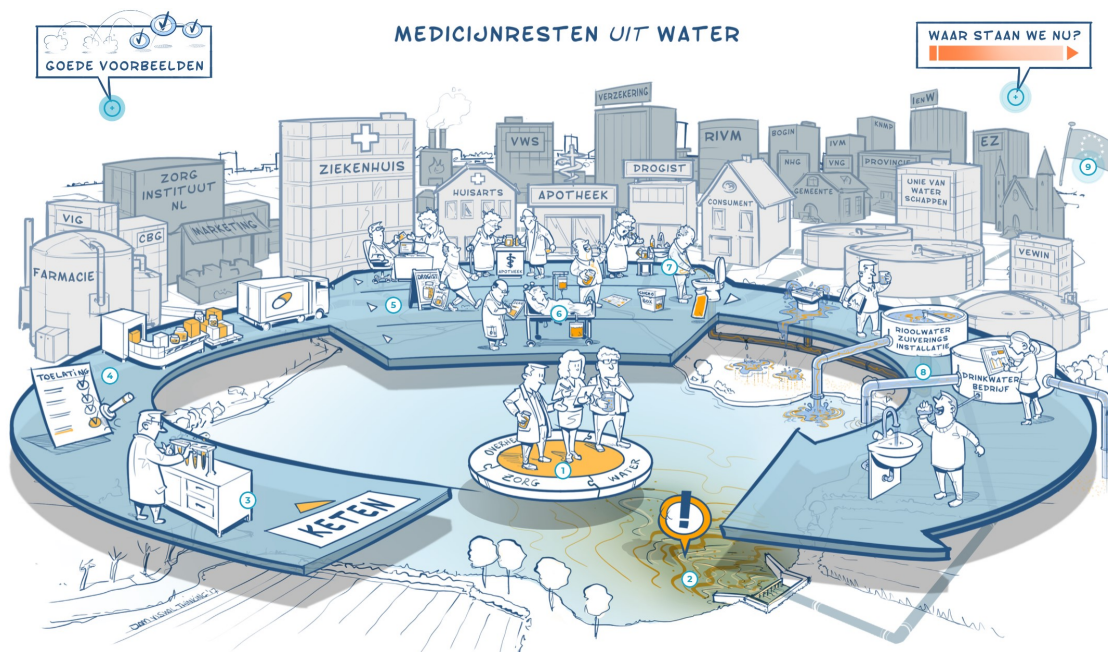
De afgelopen tijd is hard gewerkt aan de website over de Ketenaanpak
Medicijnresten uit Water. Met deze [website](#) wordt de bezoeker geïnformeerd

over de opzet en voortgang van de Ketenaanpak.

Naast de algemene achtergrond en beschrijving van de Ketenaanpak zijn er twee nieuwe onderdelen te vinden op de website. Het eerste onderdeel ("Waar staan we nu?") is de beschrijving van de laatste stand van zaken. Hier zijn de lopende en voorziene acties beschreven waar de ketenpartners mee bezig zijn. Ook staan daar de acties die zijn afgerond en de conclusies die daaruit zijn voortgekomen.

Het tweede onderdeel ("Goede voorbeelden") bevat beschrijvingen van uitgevoerde projecten, waarbij ervaringen worden gedeeld. Dit is de plek waar iedereen die wil bijdragen aan de ketenaanpak, van burgers tot waterzuiveraars, inspiratie op kan doen.

Deze twee onderdelen worden periodiek bijgewerkt, dus alle reden om de website vaak te bezoeken.

Stand van zaken diergeneesmiddelen

Als onderdeel van de ketenaanpak zijn de risico's van diergeneesmiddelen in het milieu verkend. Hiervoor is in 2019 de studie "diergeneesmiddelen in het milieu, een synthese van de huidige kennis" gepubliceerd. Eén van de conclusies van de [studie](#) is dat de antibiotica die het vaakst wordt aangetroffen in het oppervlaktewater, ook door mensen wordt gebruikt. Het is hierbij onduidelijk wat de bijdrage van mens en dier is. De uitkomsten zijn in een [brochure](#) samengevat.

De studie concludeert ook dat de gemeten concentraties van bepaalde middelen tegen parasieten een risico vormen voor het milieu. Sommige van deze antiparasitica worden voor vee in de landbouw gebruikt, terwijl anderen worden gebruikt voor huisdieren, bijvoorbeeld om vlooiën en teken te bestrijden. Geneesmiddelen voor vee komen via bemesting in het milieu terecht. Huisdiernmiddelen kunnen in het oppervlaktewater komen wanneer honden in het water zwemmen, of via het riool (doordat mensen ze aaien, hun hond wassen, of hun handen wassen nadat ze een geneesmiddel hebben aangebracht). Vanuit oppervlaktewater en via de bodem kunnen de resten van geneesmiddelen vervolgens het grondwater bereiken. Het RIVM heeft de mogelijke milieurisico's van huisdieren ingebracht in het Europese proces. Het Europees Medicijnagentschap heeft mede hierdoor een publieke [consultatie](#) gestart. Alle stakeholders kunnen in deze consultatie hun vragen en gegevens inbrengen.

Noord-Nederlandse Proeftuin

Op 12 november 2019 heeft een brede coalitie van Noord-Nederlandse partijen uit de water, zorg en kennissector met de ondertekening van een convenant haar samenwerking bevestigd. Hiermee onderschrijven de partijen dat ze op regionaal niveau ketenbreed onderzoek willen doen naar effectieve interventies ter vermindering van emissies van medicijnresten naar water. Daarbij willen ze meer gezonde ieren bevorderen. Het [netwerk](#) vormt een

Daarbij willen ze meer gezonde jaren bevorderen. Het [netwerk](#) vormt een platform om interventies te onderzoeken en te testen aan de hand van cases; de Noord-Nederlandse Proeftuin. De samenwerkende partijen betreffen; GGD Fryslan, Groninger Apotheken Vereniging, Medischoon, Waterschap Noorderzijlvest, Waterschap Hunze en Aa's, Waterschap Drents Overijsselse Delta, Waterbedrijf Groningen, WMD, WLN, Universitair Medisch Centrum Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, Hogeschool van Hall Larenstein, NOM, Water Alliance, Wetsus, Centre of Expertise Water Technology, Wetterskip Fryslan, Gemeente Groningen en HANNN.

In de Noord-Nederlandse Proeftuin wordt de keten stapsgewijs in kaart gebracht. Binnen de keten wordt naar effectieve oplossingen gezocht met betrekking tot bijvoorbeeld leefstijl, voorschrijfgedrag en zuivering. Momenteel wordt er voor verschillende stofgroepen gekeken waar kansen liggen voor verder onderzoek. Wanneer de grove lijnen in beeld zijn worden de oplossingen met de meeste potentie verder uitgewerkt.

Voor meer informatie kunt u bij de projectcoördinator terecht: Hanneke Lestestuiver (hanneke.lestestuiver@hannn.eu)

Versnellingsprogramma Medicijnresten uit RWZI-afvalwater

VVzB, STOWA en Unie van Waterschappen hebben in samenwerking met een aantal waterschappen het versnellingsprogramma Medicijnresten uit RWZI-afvalwater opgezet. Binnen dit programma wordt gewerkt aan de verwijdering van medicijnresten op rioolwaterzuiveringen (RWZI's). Dit versnellingsprogramma integreert investeringen en onderzoek in verregaande (afval)waterzuivering. Op 7 februari is de bestuurlijke commissie van de Unie [akkoord gegaan](#) met het programma.

In dit programma nemen waterschappen het initiatief, en regisseren zij hoe met de RWZI's een bijdrage kan worden geleverd aan de reductie van medicijnresten in water. Hierbij wordt er gekeken naar plekken waar de grootste impact kan worden verkregen (hotspots). Daarnaast blijft het voor waterschappen mogelijk om de aanpak medicijnresten af te stemmen met andere investeringen voor bijvoorbeeld de verwijdering van stikstof en fosfaat. Het programma heeft een lijst met circa 40 RWZI's opgeleverd, die de waterschappen voornemens zijn om te voorzien van een verregaande zuivering in de periode van 2020 - 2027. Er wordt hierbij in twee tranches gewerkt, zodat de koplopers kennis en best-practices kunnen verzamelen en delen met anderen. De eerste tranche is uiterlijk in 2023 gerealiseerd en tranche 2 in de periode 2024-2027. Voor de eerste tranche zijn circa 15 RWZI's geselecteerd en voor de tweede tranche circa 25.

Het effect van de aanvullende maatregelen op de RWZI's wordt zowel stofgericht (met chemische metingen op basis van de zogenaamde gidsstoffen) als effectgericht bepaald. Voor de effectgerichte bepaling worden twee benaderingen getest. Deze zijn gericht op toxiciteit in het effluent van de aanvullende zuivering en toxiciteit in het oppervlaktewater.

In 2023, wanneer de ervaringen en onderzoeksresultaten van de eerste demonstratieprojecten beschikbaar komen, wordt een brede evaluatie uitgevoerd. Op basis van die evaluatie wordt gezien welke vervolgstappen gezet moeten worden.

Green deal duurzame zorg en aanpak röntgencontrastmiddelen

In 2015 hebben partijen uit de zorg het initiatief genomen voor de Green Deal Duurzame zorg. De deelnemers zetten zich in voor het verminderen van de grote impact van de gezondheidszorg op het klimaat. De Green Deal bestaat

uit 4 pijlers. Binnen de pijler “medicijnresten uit water” wordt specifiek ingezet op maatregelen aan de bron om de hoeveelheid geneesmiddelen in het water te verminderen. Een belangrijke ambitie is het verminderen van de hoeveelheid röntgencontrastmiddelen die worden geloosd: naar schatting 30 ton ten opzichte van 140 ton medicijnresten. Röntgencontrastmiddelen, die patiënten toegediend krijgen voorafgaand aan een CT-scan, worden slecht verwijderd door de riool- en drinkwaterzuivering en worden als ongewenst ervaren door drinkwaterbedrijven. De Green Deal richt zich op een effectief en eenvoudig handelingsperspectief aan de bron: het gebruik van plaszakken door patiënten.

Het concept is om de patiënt de eerste 48 uur urine te laten afvangen in plaszakken om deze vervolgens weg te gooien in huishoudelijk afval. Een eerdere pilot in Deventer laat positieve reacties van de patiënten en zorgverleners zien. Een pilot in Duitsland liet een duidelijke vermindering van de lozing van röntgencontrastmiddelen zien. Momenteel werken zes ziekenhuizen, ondersteund door de ministeries van I&W en VWS, aan een opschaling van de pilot. De opschaling zit hem zowel in het aantal en type deelnemende ziekenhuizen als in de reikwijdte. Naast patiënt(beleving), staan de bekostiging voor zowel de korte als lange termijn, het meten van emissies & gebruik én het ontwikkelen van communicatiemiddelen centraal. Voor deze pilot hebben 6 ziekenhuizen zich aangemeld op verschillende plekken in het land. Het plan voor de grootschalige pilot is inmiddels rond en na de zomer van 2020 wordt gestart met de uitvoering.

Patiënt gaat naar huis	Patiënt gebruikt plaszak	Patiënt gooit plaszak in grijze container	Patiënt maakt vragenlijst & uitnodiging	Interview met patiënt die wilt meewerken (kleine groep)
------------------------	--------------------------	---	---	---

Wilt u zich aan- of afmelden voor deze nieuwsbrief stuur dan een mail naar medicijnresten@minienw.nl